

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ НОВОЇ ПАРАДИГМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Визначальним і чи не єдиним інструментом інформаційного забезпечення зовнішніх стейкхолдерів про діяльність суб'єктів господарювання і, насамперед, суб'єктів суспільного інтересу, є їхня публічна звітність. Вона для задоволення інформаційних запитів стейкхолдерів мала би повністю й об'єктивно відобразити стан та ефективність функціонування таких суб'єктів. В сучасному економічному середовищі характер інтересів стейкхолдерів є доволі різноплановим, що обумовлено багатоаспектністю самої ефективності як характеристики результатів функціонування суб'єктів. Існуючий формат публічної звітності суб'єктів суспільного інтересу, зокрема фінансової, не репрезентує в повній мірі такої багатоаспектної ефективності їхнього функціонування. Аналіз недоліків формату публічної фінансової звітності засвідчує, що причини їхнього існування пов'язані з відставанням теорії бухгалтерського обліку від реалій розвитку суспільно-економічного середовища. Низка вчених з предметної сфери знань вказує на необхідність зміни парадигми бухгалтерського обліку.

Обґрунтування доцільності розроблення нової парадигми бухгалтерського обліку відповідно до фундаментального базиса парадигмальної теорії Т.С. Куна передбачає обов'язкове виявлення аномалій («нових феноменів, що не вписуються в традиційну парадигму») та криз («розмивання парадигми і початок розвитку її декількох версій» [1, с. 154]). Саме аналіз недоліків формату фінансової звітності дав змогу виявити аномалії існуючої парадигми бухгалтерського обліку. До таких аномалій зокрема можна віднести:

- неспроможність задовольнити інформаційні запити користувачів, що потребує розширення інформаційного поля звітності;
- асиметрія інформації публічної фінансової звітності;
- відмінності між балансовою та ринковою вартістю компаній;
- необхідність обліково-звітної репрезентації інформаційно-інтелектуальних факторів;
- відсутність можливостей формалізованого урахування взаємних впливів компаній та навколишнього середовища [2, с. 88].

Вказані аномалії призвели до розмиття парадигми, що засвідчується реально існуючими тенденціями трансформації традиційних інструментів інформаційного забезпечення. Фактично такі тенденції і обумовлюють кризи існуючої парадигми бухгалтерського обліку, серед яких визначальними є:

- розвиток альтернативних оцінно-аналітичних інструментів репрезентації й управління ефективністю діяльності та економічним потенціалом компанії;
- введення до формату корпоративної звітності нефінансових звітів, розвиток концепції інтегрованої звітності;
- підвищення ролі бухгалтерського судження та розвиток концепцій обліку креативного типу тощо.

Виявлення вищенаведених аномалій і криз вказує на необхідність розроблення нової парадигми бухгалтерського обліку. Очевидно, що нова парадигма не повинна повністю кардинально змінювати систему принципів і поглядів на побудову бухгалтерської методології, однак має враховувати нові тенденції та вирішувати проблеми недоліків, що виникли в межах існуючої парадигми. Серед основних критеріїв побудови нової парадигми можна виділити:

– зорієнтованість на широке коло стейкхолдерів. Якщо існуюча парадигма зорієнтована передовсім на стейкхолдерів з прямим фінансовим інтересом (що безпосередньо виписано в Концептуальній основі фінансової звітності), то нова, зважаючи на суспільний статус бухгалтерського обліку, обумовлений суспільним інтересом до результатів діяльності суб'єктів економіки, – має враховувати інтереси широкого кола зацікавлених сторін, які сукупно представляють все суспільство;

– повноцінна репрезентація системою бухгалтерського обліку та публічної звітності інтелектуального потенціалу компаній;

– врахування поряд з економічними й соціально-екологічних факторів як повноцінних критеріїв ефективності функціонування суб'єктів суспільного інтересу;

– врахування в підходах до оцінювання об'єктів обліку ефекту динамічності розвитку економіки тощо.

Формування нової парадигми повинно супроводжуватись зміною концептуальних підходів до визнання й оцінювання в бухгалтерському обліку об'єктів інтелектуального потенціалу компаній. Насамперед це стосується нематеріальних об'єктів, створених власними силами компаній, визнання яких (таких об'єктів) не дозволяється в рамках існуючої методології обліку. Однак нові підходи мають забезпечити оберігання балансів компаній від накопичення так званих токсичних активів.

Врахування соціально-екологічних факторів ефективності функціонування компаній потребує більш глибокого переосмислення природи походження економічних благ. Доцільним при цьому є застосування концептуальних підходів фізичної економії.

Список використаної літератури:

1. *Легенчук С.Ф. Бухгалтерське теоретичне знання: від теорії до метатеорії: монографія / С.Ф. Легенчук. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 336 с.*
2. *Пилипенко Л.М. Розвиток концепцій побудови системи публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки : монографія / Л.М. Пилипенко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 336 с.*